

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ

AKRAN DEĞERLENDİRME KILAVUZU

STRATEJİK YÖNETİM VE KALİTE OFİSİ

AKRAN DEĞERLENDİRME KILAVUZU

1. GİRİŞ

Yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi ve sürekli iyileştirme süreçlerinin etkin biçimde işletilebilmesi, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir mekanizmaların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede akran değerlendirmesi, akademik ve idari birimlerin faaliyetlerinin nesnel, yapıcı ve gelişim odaklı bir yaklaşımla gözden geçirilmesine imkân tanıyan stratejik bir uygulama olarak önem arz etmektedir. Söz konusu uygulama, mevcut durumun güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymanın yanında, iyi uygulamaların paylaşılmasına, kurumsal öğrenmenin desteklenmesine ve kalite kültürünün kurum genelinde içselleştirilmesine hizmet etmektedir.

Akran değerlendirmesi, benzer görev ve sorumluluklara sahip birimler arasında karşılıklı olarak yürütülen planlı bir süreçtir. Bu süreçte birimler, belirlenmiş ölçütler çerçevesinde birbirlerinin faaliyetlerini incelemekte, elde edilen bulguları raporlamakta ve gelişim odaklı önerilerde bulunmaktadırlar. Bu yönüyle akran değerlendirmesi, öz değerlendirme yaklaşımının ötesine geçen, bağımsız bakış açısını yansıtan ve katılımcı yapısıyla öne çıkan bir değerlendirme mekanizması oluşturmaktadır.

Uygulamanın temel amacı; sürekli iyileştirme döngüsünü güçlendirmek, birimler arası etkileşim ve iş birliğini artırmak, kalite güvence sistemine dayanak oluşturacak güvenilir veriler üretmek ve kurumsal öğrenmeyi teşvik etmektir. Bu doğrultuda süreç; kanıtların nesnel biçimde gözden geçirilmesine, olgunluk düzeylerinin farklı bir perspektifle teyit edilmesine, stratejik planlama ve performans göstergelerinin iyileştirilmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır.

Hitit Üniversitesinde akran değerlendirmesi, bütünleşik kalite güvence sistemi kapsamında yürütülmektedir. Öncelikle her akademik ve idari birim, kendi faaliyetlerini kapsayan Birim İç Değerlendirme Raporunu (BİDR) hazırlamaktadır. Bunu takiben, birimler, farklı eşleştirmelerle akran değerlendirmesi sürecine dâhil edilmekte ve birbirlerine ait iç değerlendirme raporlarını inceleyerek tespitlerini ve önerilerini sunmaktadır. Bu yöntem, raporların yalnızca öz değerlendirme perspektifiyle değil, aynı zamanda bağımsız ve dışsal bir bakış açısıyla da ele alınmasını sağlamaktadır. Sürecin çıktıları, Yükseköğretim Kalite Kuruluna (YÖKAK) sunulmak üzere her yıl düzenlenen Kurum İç Değerlendirme Raporuna (KİDR) doğrudan katkı sağlamakta; ayrıca kurum içi karar alma mekanizmalarını besleyerek stratejik yönetim döngüsünün etkinliğini artırmaktadır.

Hazırlanan bu kılavuz, akran değerlendirme sürecinde uygulanacak yöntemleri, uyulması gereken ilkeleri ve raporlama standartlarını ortaya koymaktadır. Kılavuzun temel amacı, tüm birimlerde uygulama birliğini sağlamak, değerlendirmelerin sistematik biçimde yürütülmesine rehberlik etmek ve iyi uygulamaların paylaşılmasına imkân tanımaktır. Böylelikle birimler, süreçlerini düzenli olarak gözden geçirme, gelişim alanlarını belirleme, güçlü yönlerini pekiştirme ve kurumsal hedeflerle daha uyumlu bir işleyiş sağlayarak kurumsal düzeyde yol gösterici bir çerçeveye sahip olmaktadır.

2. YASAL VE KURUMSAL ÇERÇEVE

Hitit Üniversitesinde akran değerlendirmesi süreci, ulusal ve uluslararası kalite güvencesi standartları ile uyumlu olarak yürütülmektedir. Türkiye’de yükseköğretim kurumlarının kalite güvencesi faaliyetleri, Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından ortaya konulan kalite güvencesi çerçevesinde şekillenmektedir. Bu çerçeve, üniversitelerin kendi iç değerlendirme mekanizmalarını kurmalarını, süreçlerini izlemelerini ve sürekli iyileştirme anlayışını kurumsal kültür haline getirmelerini teşvik etmektedir. YÖKAK’ın belirlediği esaslara göre hazırlanan Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR), yükseköğretim kurumlarının yıllık olarak raporladığı önemli kalite güvencesi araçlarında biridir. Dolayısıyla KİDR ölçütleri esas alınarak yürütülen akran değerlendirmesi uygulamaları, yalnızca bir iç kontrol mekanizması değil, aynı zamanda üniversitemizin ulusal düzeyde hesap verebilirliğini ve şeffaflığını güçlendiren bir süreçtir.

Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvencesi Birliği ve Avrupa Üniversiteler Birliği gibi kuruluşlar, kalite güvencesi standartlarında akran değerlendirmesini, kurumsal gelişimi destekleyen temel unsurlar arasında değerlendirmektedir. Bu anlamda, akran değerlendirmesi yalnızca kurumların mevcut durumlarını ortaya koymalarına değil, aynı zamanda öğrenme kültürünü yaygınlaştırmalarına, iyi uygulamaları paylaşmalarına katkı sağlamakta ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilirliklerine imkân tanımaktadır.

Üniversitemiz açısından akran değerlendirmesi, yalnızca dışsal gerekliliklerin yerine getirilmesine hizmet eden bir süreç olarak değil, aynı zamanda kurumsal stratejilerimizin hayata geçirilmesini destekleyen bir araç olarak tasarlanmıştır. Üniversitemiz Stratejik Planı, Kalite Güvence Sistemi ve sürekli iyileştirme hedefleri, bu kılavuzun temel dayanaklarını oluşturmaktadır. Üniversitemizin vizyonu ve misyonu doğrultusunda belirlenen bu hedefler, birimlerin kendi iç süreçlerini düzenli olarak gözden geçirmelerini, kurumsal performansı nesnel ölçütlerle değerlendirmelerini ve elde edilen sonuçları bütüncül bir kalite kültürü çerçevesinde yönetmelerini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda akran değerlendirmesi, ulusal ve uluslararası kalite güvencesi standartlarıyla uyumlu olmasının yanı sıra, üniversitemizin katılımcı yönetim anlayışını, şeffaflık ilkesini ve sürekli iyileştirme kültürünü destekleyen bir uygulama olarak Hitit Üniversitesi kurumsal yapısında yer almaktadır.

3. DEĞERLENDİRME SÜRECİ VE İŞLEYİŞ

Hitit Üniversitesinde kurumsal iç değerlendirme süreci birim iç değerlendirme raporunun hazırlanmasıyla başlamaktadır. Üniversitemiz birimleri Hitit Üniversitesi Birim İç Değerlendirme Kılavuzunu esas alarak hazırladıkları raporda birimler, kendi faaliyetlerini YÖKAK'ın belirlediği 4 ana başlık altındaki 46 alt ölçüt çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu kapsamda birimler, yıl içerisinde yürütülmüş faaliyetleri KİDR ölçütleri doğrultusunda raporlamakta ve bunları kanıtlarla desteklemektedir. Her ölçüt için sunulan kanıtlar, birimin ilgili alandaki olgunluk düzeyini birim açısından ortaya koymaktadır. Bu aşamada birimler, kendi olgunluk seviyelerini 1 ile 5 arasında derecelendirmektedir. Söz konusu öz değerlendirme, sonraki aşamada yapılacak akran değerlendirmesine temel teşkil etmektedir. Akran değerlendirmesi ise, birimlerin, söz konusu birim iç değerlendirme raporlarını esas alarak birbirlerinin öz değerlendirmelerini inceledikleri ve geri bildirimde bulundukları nesnel bir süreçtir. Birim iç değerlendirme sürecinde, birimlerin kendilerini değerlendirdikleri 4 ana başlık altındaki 46 alt ölçüt, akran değerlendirme sürecinde de aynı puanlama yöntemiyle değerlendirilir. Bu değerlendirme, üniversitemiz tarafından geliştirilen yazılımda yer alan akran değerlendirme modülü üzerinden yapılmaktadır.

Akran değerlendirmesi modülünde iki bölüm bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, değerlendirici birimin atanan birimin birim iç değerlendirme raporunu görüntüleyebildiği bölümdür. Burada atanan birimin sunduğu kanıtlar ve bu kanıtlar karşısında kendisi için uygun gördüğü olgunluk düzeyi yer almaktadır. Kısaca söz konusu alan atanan birimin iç değerlendirme raporunun tamamını içermektedir. Modülde yer alan ikinci kısım ise, değerlendirici birimin atayacağı olgunluk düzeyi ve gerekçesi/açıklaması/önerisini yazabileceği alanlardan oluşmaktadır. Burada, değerlendirici birim atanan birime ait kanıtlar ve açıklamalar ışığında olgunluk düzeyini değerlendirerek tekrar kendi kanaati ile belirler. Değerlendirici birim, tekrar belirlediği olgunluk düzeyini gerekçelendirerek önerilerde bulunabileceği gibi iyi uygulama örnekleri de paylaşabilecektir. Değerlendirici birim, atanan birimin birim iç değerlendirme raporunda olduğu gibi olgunluk düzeyini YÖKAK tarafından geliştirilmiş olan Dereceli Değerlendirme anahtarındaki kıstas ve örnek kanıtlar çerçevesinde belirleyecektir.

Akran değerlendirmesinde her alt ölçüt için 1'den 5'e kadar derecelendirilen olgunluk düzeylerinin ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

- 1.Düzyey:** İlgili alanda faaliyet bulunmamaktadır.
- 2.Düzyey:** Planlama vardır, ancak uygulama sınırlıdır.
- 3.Düzyey:** Uygulamalar mevcuttur, ancak sistematik izleme yapılmamaktadır.
- 4.Düzyey:** Süreçler birim genelinde uygulanmakta, izlenmekte ve iyileştirilmektedir.
- 5.Düzyey:** Süreçler içselleştirilmiş, kurumsallaşmış ve örnek gösterilebilir niteliktedir.

Bu sistematik yapı, birimlerin öz değerlendirme sonuçlarının başka bir birim tarafından nesnel biçimde yeniden gözden geçirilmesini sağlamaktadır.

4. İZLEME VE SÜREKLİ İYİLEŞTİRME

Hitit Üniversitesi, kalite güvence sistemine ilişkin tüm faaliyetlerini sürekli iyileştirme anlayışıyla bütüncül bir çerçevede yürütmektedir. Bu bağlamda akran değerlendirmesi süreci de kalite güvence mekanizmasının ayrılmaz bir unsuru olarak ele alınmakta ve sistematik bir biçimde söz konusu yapıya entegre edilmektedir. Üniversite birimleri tarafından hazırlanan akran değerlendirmesi raporları, Stratejik Yönetim ve Kalite Ofisi tarafından incelenmekte; bu süreçte hem ilgili birimin öz değerlendirme raporu (BİDR) hem de akran biriminin değerlendirme sonuçları ayrıntılı biçimde analiz edilmektedir. Nihai rapor, söz konusu iki çalışmanın bütüncül değerlendirilmesiyle oluşturulmakta olup ortaya çıkan puanlar ve kanıtlar, her yıl Yükseköğretim Kalite Kurulu'na (YÖKAK) sunulan Kurum İç Değerlendirme Raporu'nun (KİDR) hazırlanmasında doğrudan kullanılmaktadır.

Akran değerlendiriciler tarafından sunulan tespit ve öneriler, yalnızca KİDR hazırlık sürecine katkı sağlamakla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda birimlerin sürekli iyileştirme döngülerine yön vermektedir. Stratejik Yönetim ve Kalite Ofisi, değerlendirme sürecinde ortaya konan politika önerilerini ve gelişim alanlarını ilgili birimlere iletmekte; birimlerden ise bu öneriler doğrultusunda kendi iyileştirme programlarını hazırlayarak uygulamaya koymaları beklenmektedir. İyileştirme faaliyetlerinin ilerleme durumu, periyodik toplantılar, raporlar ve dijital izleme sistemleri aracılığıyla tüm paydaşların erişimine açılmakta; bu sayede kurum genelinde hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri güçlendirilmektedir. Böylelikle akran değerlendirmesi, yalnızca bir denetim ya da kontrol mekanizması olmaktan çıkmakta; öğrenme, gelişim ve kurumsal kapasitenin artırılmasına hizmet eden bir araç haline gelmektedir. Dolayısıyla, akran değerlendirme süreci soyut önerilerle sınırlı kalmayıp somut iyileştirme adımlarına dönüştürülmektedir.

İzleme ve sürekli iyileştirme süreci sayesinde birimlerde geliştirilen iyi uygulamalar, üniversite geneline yaygınlaştırılmakta; benzer zorluklarla karşılaşan diğer birimler için örnek teşkil etmektedir. Bu durum, yalnızca birim düzeyinde değil, kurumsal ölçekte de sürekli gelişimin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ

AKRAN DEĞERLENDİRME KILAVUZU

STRATEJİK YÖNETİM VE KALİTE OFİSİ